

โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- ชื่อโครงการ:** การขยายผลการเรียนรู้การจัดการและใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพสู่เศรษฐกิจพอเพียง
- วัตถุประสงค์:**
 1. เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนจัดระบบความรู้ด้านความมั่นคงทางความหลากหลายชีวภาพของชุมชน และ
 2. เพื่อจัดทำประเมินอย่างมีส่วนร่วมด้านกลไกการทำงานของชุมชนต่างๆ ในการจัดการทรัพยากรความหลากหลายชีวภาพ
- กลยุทธ์:**
 1. ใช้ฐานทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่นเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม
 2. สนับสนุนกิจกรรมที่กำหนดโดยกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมกับความมั่นคงของความหลากหลายชีวภาพ
 3. สนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการที่มีส่วนสนับสนุนการฟื้นฟูความหลากหลายชีวภาพในพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบต่างๆ
- วิธีการดำเนินงาน:**
 1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางการจัดการและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนภายใต้หลักการเศรษฐกิจพอเพียง” วันที่ 8 มีนาคม 2550 ณ ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 2. การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรื่อง การจัดการและใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพทางเกษตรของชุมชนในพื้นที่ศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ (1) ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย (2) บ้านหนองมะจับ ต.แม่แฝก อ.สันทราย (3) บ้านภูดิน ต.แม่หอพระ อ.แม่แตง และ (4) บ้านป่าสักงาม ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ในวันที่ 23-24 มีนาคม 2550
- กรอบงาน:**
 1. แสดงให้เห็น ความเป็นประโยชน์ของความหลากหลายทางชีวภาพทางเกษตร (โดยเฉพาะในพื้นที่เกษตร) อย่างชัดเจนในด้านต่างๆ ดังนี้
 - ทางสังคม
 - ทางเศรษฐกิจ
 - ทางสิ่งแวดล้อม

2. ความหลากหลายชีวภาพมีผลต่อความมั่นคงทางอาหารและรายได้ ชุมชนจะอนุรักษ์ ศึกษา และค้นคว้ารายละเอียด และใช้ประโยชน์ในการเพิ่มผลิตภาพได้อย่างไร
 - กรณีศึกษาในพื้นที่ต่างๆ 3 ระบบนิเวศน์ (ป่า ป่าเสื่อมโทรม และ disturb เกษตร)
3. การวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพทางเกษตรของชุมชน
 - พัฒนางค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพทางเกษตร โดยกระบวนการศึกษาวิจัย และจัดการองค์ความรู้เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
คัดเลือกเกษตรกรอาสา ศึกรายละเอียดแต่ละชนิด
4. เสริมสร้างสมรรถนะ และความเข้มแข็งของบุคลากรและองค์กร
 - พัฒนามนุษย์และองค์กรให้มีความสามารถในด้านการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพทางเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
5. นโยบายที่เกื้อหนุนการดำเนินงานด้านความหลากหลายชีวภาพทางเกษตร
 - วิเคราะห์นโยบาย (นโยบายทางตรงและทางอ้อม) และจัดทำข้อเสนอที่สนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพทางเกษตร
นโยบายระดับตำบล (นโยบายของ อบต.)
นโยบายระดับจังหวัด
นโยบายประเทศ
6. การรณรงค์และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในวงกว้าง
 - รณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักให้กับสาธารณชนเกี่ยวกับคุณค่า และมูลค่าของความหลากหลายทางชีวภาพทางเกษตรและความสำคัญของงานอนุรักษ์

6. เป้าหมาย

1. ความหลากหลายชีวภาพ : ทางธรรมชาติ และ ทางเกษตร
2. ความสำคัญ เป็นประโยชน์ ของความหลากหลายชีวภาพ
3. การจัดระบบความรู้ของชุมชน
4. การขยายผล
5. บทบาทองค์กรท้องถิ่น: อบต. เทศบาลตำบล และ องค์กรสงฆ์
6. ชุมชนที่ทำงานร่วมกัน (ภาคีพันธมิตร): ชาวบ้าน อบต. อพช. รัฐ (กรมอุทยาน กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร) และ มหาวิทยาลัย

7. ลักษณะพื้นที่ทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคม และการจัดการความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่	ลักษณะพื้นที่		ความเป็นมาของการอนุรักษ์	ความก้าวหน้าด้านการอนุรักษ์	การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก
	ทางกายภาพ	เศรษฐกิจสังคม			
<p>1. บ้านป่าสักงาม ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด</p> <p><u>แกนนำท้องถิ่น:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - นายถนอม ใจระวีวงศ์ กลุ่มพิทักษ์ป่า - คุณคณิต ธนูธรรม เจริญ งานศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 	<p>ลักษณะพื้นที่เป็นป่าต้นน้ำขุนแม่กวงขนาด 70,000 ไร่ ประกอบด้วยลักษณะที่แตกต่างกัน 4 นิเวศน์ ได้แก่ ป่าซับน้ำ ป่าพื้นตัวสวนป่าเศรษฐกิจ (ไม้สัก) และป่าปลูก โดยเน้นหลักการ ไม้ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เช่น ไม้ผล หวาย และไม้ใช้สอย ที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ของคนในชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (สวนป่า ออป.ชลประทาน) แรงงานหนุ่มสาวรับจ้างภายในห้างสรรพสินค้าตัวเมืองเชียงใหม่ - ทำการเกษตร 26 ครัวเรือน ในพื้นที่จัดสรรครัวเรือนละ 1.5 ไร่ (ทั้งหมด 87 แปลง) พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันฝรั่ง ขึ้นอยู่กับพ่อค้าท้องถิ่นที่เอาพันธุ์และสารเคมีปุ๋ยยามาให้ พร้อมกับรับซื้อผลผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - วิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคภายในชุมชนในปี 2535 เนื่องมาจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องมาหลายสิบปี ได้สร้างความตระหนักให้กับชุมชนและเปลี่ยนแปลงบทบาทของชุมชนจากผู้ทำลายสู่การอนุรักษ์ - ศูนย์ศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เห็นความสำคัญของชุมชนในการเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำจึงให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมอาชีพเสริม ตลอดจนคำแนะนำ และชุดความรู้ในการอนุรักษ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - หมู่บ้านต้นแบบในการอนุรักษ์แก่หมู่บ้านบริวารรอบศูนย์ 58 หมู่บ้าน 6 ตำบล - ปี 49 กรมพลังงานได้เข้ามาสร้างโรงไฟฟ้าให้ชุมชนเพื่อให้มีรายได้จากการจำหน่ายไฟฟ้าให้กับไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผลมาจากความอุดมสมบูรณ์ที่ได้จากการสร้างฝายแม้วที่ปัจจุบันมีมากกว่า 400 ลูกและกรมพลังงานจะส่งมอบโรงไฟฟ้าให้กับ อบต.ในเดือนมีนาคม 50 - ปี 50 ขยายเครือข่ายไปยังลุ่มน้ำขอด (ต.โหล่งขอด อ.พร้าว) และลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์ศึกษาและพัฒนาป่าไม้ (โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวง) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ - เครือข่ายกลุ่มรักษ์ดอยอินท - เครือข่ายป่าต้นน้ำขุนแม่กวง - เจ้าหน้าที่เฉพาะกิจแม่กวง (ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 3 ป.พัน 7) ประสานความร่วมมือในการตรวจป่าลาดตระเวน - ศูนย์อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ให้ความรู้ในการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนและการบันทึก

			และพื้นฟูป่า	น้ำจาง	ข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่า - สโมสรสร้างสรรค์ ขอนแก่น จัดทำห้องสมุดชุมชน - การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดทำโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ - คณะเภสัชศาสตร์ มข. ทำการศึกษาแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่น
2. บ้านภูดิน ต.แม่หอพระ อ.แม่แตง <u>แกนนำท้องถิ่น:</u> - นายมงคล จิตตะก้านันต์ตำบลแม่หอพระ	พื้นที่หมู่บ้านทั้งหมดอยู่ในเขตป่าสงวน มีลักษณะเป็นป่าเสื่อมโทรม ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินในปี 20 จำนวน 4,750 ไร่ ให้กับเกษตรกรจำนวน 212 ครัวเรือน ปัจจุบันเป็นป่าพื้นตัว	- ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชุมชนอพยพเนื่องจาก การสร้างเขื่อนแม่งัดในปี 20 - ประชากรประมาณร้อยละ 50 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ปฏิรูป ซึ่งได้รับการจัดสรรครัวเรือนละ 7 ไร่ เพาะปลูกไม้ผลร่วมกับพืชล้มลุก เช่น ข้าวโพด ดาวเรืองรอบ	การจัดตั้งโครงการ “ธนาคารอาหารชุมชน” ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ ในปี 48 โดยจ้างแรงงานภายในหมู่บ้านให้เป็นผู้เพาะขยายพันธุ์และปลูกไม้เสริมในพื้นที่ป่า		- สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่

		แปลง พื้นที่เพาะปลูก ข้าวมีน้อย เนื่องจาก สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม ส่วนใหญ่จะเข้าพื้นที่ทำ นาในที่ลุ่มต่ำหมู่บ้าน			
3. บ้านหนองมะจับ ต.แม่แฝก อ.สันทราย	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลุ่ม พื้นที่การเกษตรอยู่บริเวณ ริมฝั่งน้ำปิงด้านทิศ ตะวันออก และสองฝั่ง คลองชลประทานแม่แฝก- แม่จัต การจัดการทรัพยากรใน ชุมชน ประกอบด้วย การ จัดการป่าชุมชน และการ จัดการหนองน้ำ ซึ่ง สามารถสร้างรายได้จาก การประมงชายปลาใน หนองน้ำให้กับชุมชนนำไป พัฒนาท้องถิ่นได้โดยไม่ ต้องรอนงบประมาณจาก อบต.	ประชากรร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชหลัก ได้แก่ ไม้ผล ชะอม เบญจมาศ ข้าวโพด และ พืชผัก การใช้ประโยชน์จากป่าเป็น การหาอาหารตามฤดูกาล	การบุกรุกพื้นที่ และลักลอบ ตัดไม้ของบุคคลภายนอกใน ปี 35 ทำให้ชาวบ้านเกิด ความรู้สึกหวงแหนและเกิด เป็นพลังชุมชนในการขับไล่ บุคคลภายนอก จนกระทั่ง จัดตั้งเป็นคณะกรรมการป่า ไม้ชุมชนขึ้นในปี 43 โดย ได้รับการฝึกอบรมจากศูนย์ ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่อง ไคร้ พัฒนาหลักเกณฑ์และ กฎระเบียบจนกระทั่ง กำหนดเขตป่าชุมชนบ้าน หนองมะจับขึ้นในปี 45 ใน พื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ สันทราย 281 ไร่ และพื้นที่ โดยรอบอีก 400 ไร่ จากนั้นจึงได้มีกิจกรรมใน การอนุรักษ์เรื่อยมาจน พัฒนาเป็น “ชมรมอนุรักษ์		- สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

			สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ต.แม่แฝก” ดำเนินการใน ระดับตำบลตั้งแต่ปี 48 เป็น ต้นมา		
4. ต.แม่แฝกใหม่ อ.สัน ทราย แกนนำท้องถิ่น: - พระครู สมุหวิเชียร คุณธมโม เจ้าอาวาส วัดเจดีย์แม่ครัว - คุณศรีนวล ผู้ดูแลป่าชุมชน	ลักษณะพื้นที่ประกอบด้วย หมู่บ้านที่อยู่ในเขตที่ลุ่ม ชลประทาน (แม่แฝก-แม่ จืด) สามารถทำการเกษตร แบบเข้มข้นต่อเนื่องตลอด ทั้งปี และหมู่บ้านที่มีอาณา เขตติดต่อกับพื้นที่ป่า จำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 6 7 8 10 และ 13 ทำ การเพาะปลูกได้ในพื้นที่ บางส่วนที่อยู่ริมสองฝั่ง คลองชลประทาน	ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขต ติดต่อกับพื้นที่ป่าส่วนใหญ่ ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้ หลักจากการหาของป่าตาม ฤดูกาล โดยฝ่ายชายมีหน้าที่ หาของป่า นำมาให้มาฝ่าย หญิงจำหน่ายยังตลาดเจดีย์ แม่ครัว และรับจ้างภาค เกษตรบางเวลา ในหมู่บ้าน เขตพื้นที่ลุ่มชลประทาน	- การรวมตัวขององค์กร ชุมชนที่เริ่มจากกลุ่ม สัจจะออมทรัพย์ขยายสู่ การจัดการทรัพยากรใน ชุมชน - การตื่นตัวของอบต. เนื่องจากปัญหาน้ำท่วม ในปี 2548 ทำให้เกิด แรงกดดันจาก อบจ. และผู้ว่า CEO	- ปี 49 ได้รับการ สนับสนุนจาก SGP PTF ¹ - มีการกำหนดพื้นที่สงวน เพื่อการอนุรักษ์ขึ้นใน 5 หมู่บ้านที่ติดกับพื้นที่ป่า - การผลักดันกิจกรรมการ อนุรักษ์เข้าสู่แผนชุมชน ของ อบต. ปี 50 โดย กลุ่มประชาคมท้องถิ่น	- เครือข่ายพระนักพัฒนา ภาคเหนือ - ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิต ทางเกษตร มช.

¹ โครงการความช่วยเหลือแบบให้เปล่าขนาดเล็กเพื่อป่าเขตร้อน หรือ SGP PTF (Small Grants Programme for Operations to Promote Tropical Forests) เป็นโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุนทั้งหมดจากคณะกรรมการยุโรป บริหารงานโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติหรือ UNDP (United Nations Development Programme)

8. ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ความสำเร็จของงานอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพในพื้นที่ของกลุ่มต่าง ๆ

1. บ้านเจดีย์แม่ครัว ต. แม่แฝกใหม่ อ. สันทราย จ. เชียงใหม่

“จุดเด่น”

- ชาวบ้านสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างอิสระ แต่ระยะทางในการหาเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากร
- มีผู้รู้และมีความเป็นชุมชน เนื่องจากดำเนินการในระดับตำบล
- กิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชนได้รับแรงผลักดันมาจากองค์กรสงฆ์ โดยมีเครือข่ายองค์กรชุมชน และผู้นำชุมชนเป็นแกนนำ ปัจจุบันได้ขยายกิจกรรมการบวชป่าไปในทุกหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ป่า พื้นที่ล่าสุดได้แก่ พื้นที่หมู่ 10 และหมู่ 11
- ปัจจุบัน อบต.ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยบรรจุเป็นแผนชุมชนตั้งแต่ปี 49
- เกิดเครือข่าย อาสาสมัคร ทำการบวชป่า ทำพื้นที่ศึกษาเชิงอนุรักษ์
- มีวัดทำงานเป็นศูนย์ประสานงาน แต่ยังไม่เข้าใจในหน้าที่ของแกนนำ และภาระงาน
- เดิมมีปลัดเข้มแข็งทำให้งานอนุรักษ์ชัดเจนช่วงแรกเกิดทุกภาคส่วน แต่ตอนหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงนายอำเภอ เกิดความแตกแยกผู้ได้รับผลประโยชน์จากป่าและผู้เสียผลประโยชน์เกิดความแตกแยก รุนแรง

“จุดอ่อน”

- ขาดความเข้าใจระหว่างองค์กรของรัฐ
- มีอาสาสมัคร แต่ขาดแกนนำ และขาดโอกาสในการพบปะเพื่อวางแผนระยะยาว
- ผู้ใหญ่บ้านไม่เข้าร่วมเกิดความไม่ต่อเนื่อง
- คนที่ทำงานถูกฟ้องร้องว่าบุกรุกที่ดิน

2. บ้านหนองมะจับ ต. แม่แฝก อ. สันทราย จ. เชียงใหม่: เขตชลประทานเกษตรหลากหลายประมงและการอนุรักษ์ป่า

- ชุมชนมีการรวมกลุ่มชัดเจน ช่วยเหลือกัน มีการจัดกลุ่มอนุรักษ์
- การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพาะพันธุ์ปลา และประมงชายสร้างรายได้ให้กับชุมชน
- กลุ่มเกษตรอินทรีย์ เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

3. บ้านภูดิน ต. แม่หอพระ อ. แม่แตง จ. เชียงใหม่: การถ่ายทอดความรู้จากป่าสักงามและห้วยฮ่องไคร้

- หมู่บ้านอยู่ในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน 4,700 ไร่
- วิถีชีวิตของคนในชุมชนเชื่อมโยงระหว่างป่า ประมง (จากหนองน้ำ) และการเกษตร

- ทรัพยากรป่า มีการจัดการโดยคณะกรรมการป่าชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติศรีลานนา มีฝ่ายแม่่ว ดูนานจากห้วยฮ่องไคร้และป่าสักงาม
- มีอ่างเก็บน้ำ เพื่อเป็นแหล่งประมง และแหล่งน้ำ สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชนจากการประมงจับปลาในฤดูแล้ง
- การเกษตร ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำของหมู่บ้านทั้ง 4 แห่ง เป็นหลัก
- ธนาคารอาหาร

“จุดอ่อน”

- การดำเนินการเป็นการจัดการรายหมู่บ้านยังไม่ได้รวมตัวกันในระดับตำบล
- ขาดการทำงานประสานกับ อบต.
- สันนิษนงงบประมาณ

4. บ้านป่าสักงาม ต.ลวงเหนือ อ. ดอยสะเก็ด จ. เชียงใหม่: ผลจากการฟื้นฟูธรรมชาติสามารถใช้สร้างเป็นอาชีพได้

- ตัวอย่างหมู่บ้านที่วิถีชีวิตคนสัมพันธ์กับป่า หลังจากมีการสัมปทานป่าไม้ทำให้ความอุดมสมบูรณ์หายไปไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ แมลง หรือ แหล่งน้ำ พื้นที่ไม่สามารถทำการเกษตรได้เพราะไม่มีแหล่งน้ำ เกิดวิกฤติกับชุมชนเหลือเพียงผู้สูงอายุอยู่ในหมู่บ้าน วัยทำงานต้องออกไปหางานรับจ้างก่อสร้าง หรือ opak. ในตัวเมืองเชียงใหม่
- แนวคิดการฟื้นฟูป่ามาจากโครงการพระราชดำริ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ เนื่องจากความสำคัญของหมู่บ้านที่เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ
- หลักการฟื้นฟูตามโครงการพระราชดำริใช้แนวทางการสร้างฝายต้นน้ำลำธาร และการปลูกป่า โดยเน้นไม้ 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง ภายใต้แนวคิดที่ว่า ถ้าปลูกในสิ่งที่ได้ใช้จะก่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ เช่น การปลูกหวาย เพื่อเป็นอาหาร และให้ผู้สูงอายุได้ใช้ประโยชน์ พร้อมกับการเสริมสร้างอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงกบ การเลี้ยงหมูป่า นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ เช่น การทำปุ๋ยธรรมชาติ จากใบไม้ที่ได้จากการทำแนวกันไฟในป่า และดินจากการสร้างฝายแม่่ว ผสมกับขี้หมูและขี้วัวภายในหมู่บ้าน เป็นปุ๋ยคุณภาพดีที่เป็นที่ต้องการของตลาด
- ผู้ใหญ่บ้านมีการรายงานผลการประชุมประจำเดือนให้ชาวบ้านทราบเป็นประจำ และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ
- โครงการในพระราชดำริ “โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวง” เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมหลายภาคส่วน ได้แก่ ป่าไม้ อุทยาน ชุมชน ฯลฯ
- ผลจากการฟื้นฟู ทำให้น้ำตกที่เคยแห้ง และป่าที่เสื่อมโทรมฟื้นกลับมาให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ เช่น ผักหวาน เห็ด หน่อ

- วิถีชีวิตเดิมของคนบ้านป่าสักงามทำการเกษตรไม่เป็น หลังจากที่มีน้ำชาวบ้านจึงมีความต้องการที่ดิน ซึ่งได้จัดสรรให้ที่ดินทำกินรายละ 1 ไร่ เศษ โดยไม่จำกัดว่าจะทำเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเพื่อขายเป็นรายได้ แต่ทุกครัวเรือนจะมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าของหมู่บ้าน 70,000 ไร่ เท่าเทียมกัน
- กลุ่มเยาวชน มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรมีความยั่งยืน เวทีปลูกจิตสำนึกสู่รุ่นหลังจึงถูกจัดขึ้นผ่านทาง “ค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา” โดยมีกลุ่มวิทยากรชาวบ้านที่ถ่ายทอดประสบการณ์ตั้งแต่การทำลายสู่การฟื้นฟู การใช้ประโยชน์จากป่าโดยไม่สร้างผลกระทบ อีกทั้งยังให้กลุ่มเยาวชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของบ้านป่าสักงาม

นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนยังมีบทบาทสำคัญในฐานะนักวิจัยชุมชน จัดเก็บข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ สมุนไพร และกล้วยไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

- สิ่งที่ชาวบ้านภาคภูมิใจมากที่สุด คือ การได้รับรางวัลป่าเขียวจีในปี 48 เป็นการพลิกวิกฤติจากนักทำลายเป็นนักอนุรักษ์ และพึงพิงป่าโดยให้มีผลกระทบน้อยที่สุดด้วยความสำคัญของการเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ
- บ้านป่าสักงามจึงเป็นตัวอย่างของการใช้ป่าสร้างจิตสำนึก เปลี่ยนวิถีคนให้สามารถอยู่ได้กับสิ่งแวดล้อม และสร้างรายได้โดยใช้ประโยชน์จากการฟื้นฟูธรรมชาติ

5. องค์กรสนับสนุนการจัดการทรัพยากร: ห้วยฮ่องไคร้ ฝ่ายศึกษาและพัฒนาป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ‘โครงการอนุรักษ์เพื่อพัฒนาอาชีพ โดยอาศัยเครือข่าย’

- โครงการทดลองหารูปแบบที่เหมาะสมกับภูมิสังคม ในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ต้นทางป่าไม้ ปลายทางเป็นประมง ระหว่างทางเกษตร” ผลที่ได้รับ คือ องค์ความรู้วิธีการฟื้นฟูต้นน้ำ เกษตรยั่งยืน และการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร พัฒนาจนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตที่ใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการขยายผลเชิงระบบนอกจากการตั้งรับ ดังตัวอย่างการจัดตั้งโครงการอนุรักษ์ผืนป่าขุนแม่กวง 55 หมู่บ้าน 6 ตำบล โดยมีบ้านป่าสักงามเป็นหมู่บ้านต้นแบบ
- การทำงานเชิงบูรณาการประกอบด้วยนักวิชาการฝ่ายต่างๆ อาทิ ป่าไม้ ประมง เกษตร และกรมวิชาการ เป็นต้น
- การมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์พิทักษ์ป่าสิ่งแวดล้อม 5 หมู่บ้าน เกิดการอนุรักษ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ สืบค้นจากอาหารป่า และอาหารของชุมชนที่ทานเป็นประจำ เช่น แกงแค ส้มตำเสี้ยนทางหาของป่า ช่วงเวลาเก็บ ภูมิปัญญาด้านการหาของป่า ร่วมกับความสามารในการผลิตให้กับชุมชนในอนาคต โดยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการเดินสำรวจป่า และเรียนรู้กระบวนการเก็บข้อมูลเชิง

วิชาการ เช่น ความสูงของต้นไม้ วิธีนับเมล็ด นับใบ ผสานกับความรู้ภูมิปัญญาจากผู้รู้ท้องถิ่น เช่น การเดินป่า ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมผนวกเข้ากับความรู้ใหม่ พัฒนาไปสู่การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ควบคู่กัน

- “โครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม”

คำถามวิจัย:

ชุมชนจะมีวิธีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จนเกิดความสมบูรณ์ได้อย่างไรให้เกิดการใช้ประโยชน์โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาทุนทางธรรมชาติที่ชุมชนมีอยู่

การใช้ประโยชน์ ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพ ทรัพยากร คน ในชุมชนมีใครที่เข้าไปใช้ประโยชน์บ้าง

วิธีการ:

จัดเวทีระดมความคิดเห็นพูดคุย เมื่อทราบถึงศักยภาพจะทำการรวมกลุ่มผู้ที่สนใจและมีความพร้อม กำหนดบทบาทหน้าที่ กิจกรรม และแผนงาน

การสนับสนุนของศูนย์ฯ:

ให้การสนับสนุนในรูปแบบกองทุน จ่ายเงินทุนอุดหนุนผ่านทางธนาคาร เพื่อสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงในเวทีเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ติดตาม ให้คำปรึกษา เยี่ยมเยียน และสรุปบทเรียนร่วมกัน

พื้นที่เป้าหมาย:

เน้นพื้นที่โครงการพระราชดำริ หรือ พื้นที่โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่

ผลที่ได้รับ:

เกิดกลุ่มอาชีพจากการอนุรักษ์ 40 กลุ่มชุมชน เช่น การทำไม้กวาดจากดอกไก่อ ซึ่งจากการเรียนรู้ร่วมกันทำให้ทราบว่าวิธีการดังกล่าวเป็นการกำจัดวัชพืชช่วงก่อนหน้าฤดูการเกิดไฟป่า การเลี้ยงผึ้งธรรมชาติ ซึ่งทรัพยากรต้องอุดมสมบูรณ์ถึงจะได้น้ำผึ้งที่มีคุณภาพ อาชีพการจักสานที่ได้จากไม้ไผ่ หรือ หวาย การเลี้ยงหมูป่า การผลิตปุ๋ยธรรมชาติ การแปรรูปผลผลิตจากป่า (หน่อไม้ปิ้ง)

การดำเนินงานจากปี 45 จนกระทั่งปัจจุบัน ได้จัดตั้งเป็นเครือข่ายหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่พบ ได้แก่ การตลาด ซึ่งการจัดการตลาดแบบรวมกลุ่มได้จัดตั้งเมื่อปี 49 และยังคงอยู่ในระยะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

- ประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติในเดือนสิงหาคม เป็นมหกรรมพืชอาหารป่า จัดตลาดนัดอาหารป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ ผลิตภัณฑ์ชุมชน กิจกรรมการปลูกไม้สามอย่าง พร้อมกับการแสดงนิทรรศการ

- บ้านป่าสักงามเป็นตัวอย่างความสำเร็จของการใช้แนวคิดอนุรักษ์ และมีผลต่อเนื่องสู่การพัฒนาอาชีพ ซึ่งประสบปัญหาด้านตลาดคล้ายกับกลุ่มกิจกรรมทั่วไป แต่ใช้เครือข่ายเข้ามาร่วมคิดแก้ปัญหา

9. ประชุมแลกเปลี่ยนเชิงปฏิบัติการ

กลุ่ม 1

1. นาย คณิต ธนูธรรมเจริญ	ห้วยฮ่องไคร้
2. น.ส. ศรินทิพย์ พรหมคำทิพย์	ห้วยฮ่องไคร้
3. นาย อำนาจ จันทร์ตา	เครือข่ายองค์กรชุมชนต.แม่แฝกใหม่
4. นาย ทศพล พรประทุม	สารวัตรกำนันต.แม่แฝกใหม่
5. นาย เล็ก ไชยประเสริฐ	ประธานป่าชุมชน บ้านภูดิน
6. นาย คำปิง ดวงดี	ผู้ใหญ่บ้านป่าสักงาม
7. นาย จำนงค์ บัวไพจิตร	กลุ่มจักสานบ้านป่าสักงาม
8. นาย สุชาติ ยาวิละ	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม
9. นาย ไพโรจน์ บุญช้างเผือก	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม
10. นาย สว่าง จอมศักดิ์	ผู้ใหญ่บ้าน ม. 6 แม่แฝกใหม่

คำถาม

1. ความเป็นประโยชน์ของความหลากหลายชีวภาพ(ทางเกษตร): ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ด้านสังคม	เศรษฐกิจ	สิ่งแวดล้อม
1. ทำให้เกิดความรู้	1. มีอาชีพที่หลากหลาย	1. อากาศดี
2. ทำให้เกิดความรักและหวงแหน	2. มีรายได้เสริม	2. น้ำดี
3. เกิดความสามัคคี ร่วมมือจากทุกฝ่าย	3. มีอาหารที่อุดมสมบูรณ์	3. จิตใจดี
4. มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4. สมุนไพรท้องถิ่น	4. สุขภาพดี
	5. แหล่งท่องเที่ยว	

2. ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารและรายได้ด้านอาหาร

ด้านอาหาร

- มีทุกฤดูกาล/ตลอดทั้งปี
- ปลอดภัยเพราะขึ้นจากธรรมชาติ

รายได้

- มีรายได้ในรูปกลุ่ม
- มีรายได้ที่ต่อเนื่อง

- พึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง
- เสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3. การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความหลากหลายชีวภาพ(ทางเกษตร)

- จากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น (ภูมิปัญญา)
- จากประสบการณ์ ความผิดพลาด ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
- เรียนรู้จากการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา (อสม. หน่วยงาน องค์กร)
- เรียนรู้จากสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์
- เรียนรู้จากการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (อินแปง ราชพฤกษ์)
- เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เครือข่าย
- เจ้าหน้าที่ หน่วยงาน/องค์กร มาให้ความรู้ในชุมชน
- ความรู้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ

4. การเสริมสร้างสมรรถนะ/ศักยภาพ/ความเข้มแข็ง การอนุรักษ์

บุคคล	องค์กร/กลุ่ม
- เข้าร่วมอบรม (ชาวบ้าน ผู้นำ เยาวชน)	- ตั้งคณะกรรมการกลุ่ม
- บอกกล่าว ตักเตือน สอน	- กำหนดบทบาทหน้าที่
- ตั้งกฎ กติกา ระเบียบชุมชน	- การจัดทำโครงการขอรับบริการสนับสนุน
- สร้างกิจกรรมทำร่วมกัน เช่น บวชป่า ปลูก	งบประมาณ จาก (อบต. อบจ. แหล่งทุน
ป่า กิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันพ่อวันแม่	เอกชน รัฐ)
- จัดเวทีปลูกจิตสำนึกในชุมชน	- สร้างความร่วมมือระหว่าง กลุ่ม/องค์กร/
- ประชุมประจำเดือน	ราชการ
- กระตุ้นให้เกิดความสนใจเรียนรู้	- จัดตั้งเครือข่าย และขยายเครือข่าย
- เปิดโอกาสให้เข้าถึงข้อมูล	

การใช้ประโยชน์

บุคคล	องค์กร/กลุ่ม
- ให้ความรู้ บอกกล่าวของการใช้ประโยชน์ที่	- ตรวจสอบ ติดตามการใช้ประโยชน์ ตามกฎ
ไม่สร้างผลกระทบ	ระเบียบ
- ใช้แบบพอกินพออยู่ ประหยัด	- พัฒนาโครงการ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์
- ใช้ตามกฎ กติกาที่กำหนดไว้	- ประสานความร่วมมือทุกภาคส่วน
- ใช้ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น	- การพัฒนาด้านการตลาด กลุ่มอาชีพ

กลุ่ม 2

1. นาง อภิญญา ชูตะ	ห้วยฮ่องไคร้
2. นาย มณฑิธร บุญช้างเผือก	ห้วยฮ่องไคร้
3. น.ส. พรรณวารีย์ อุ่นธง	อบต. แม่แฝก
4. อ.จำรัส วงศ์กิติ	เครือข่ายองค์กรชุมชน
5. นาย บุญเพ็ญ คำจม	ผู้ช่วยกำนัน ต.แม่แฝกใหม่
6. นาย มงคล จิตตะ	กลุ่มเกษตร
7. นาย บรรจบ เรือนสุภา	กลุ่มธนาคารอาหารชุมชน
8. นาย ถนอม ใจระวัง	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม
9. นาย สมศักดิ์ เกตุพรม	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม
10. นาย สมนึก บัวแก้วเกิด	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม

คำถาม

5. บทบาท หน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นต่อการจัดการความหลากหลายชีวภาพ (ทางเกษตร)

องค์กร	บทบาท/หน้าที่
อบต.	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนงบประมาณการจัดการ เช่น การทำโครงการปลูกป่า อาสาสมัคร - สนับสนุนอาชีพเสริมที่สัมพันธ์กับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใช้ประโยชน์ - ผู้ดูแล - ผู้อนุรักษ์

6. การรณรงค์และการสร้างความตระหนักในวงกว้างด้านความหลากหลายชีวภาพ(ทางเกษตร) กับวิถีชีวิตของชุมชน (ระบบสร้างสิ่งจูงใจ)

ที่ดำเนินการปัจจุบัน

- การปลูกป่า
- ทำฝายสร้างความชุ่มชื้นให้กับป่า
- การเปิดเวทีชุมชน
- การทำค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา
- เครือข่ายลุ่มน้ำ
- การสืบชะตา ป่าไม้ สายน้ำ
- การปลูกจิตสำนึกให้แก่เด็ก/เยาวชน
- การรณรงค์ทำปุ๋ยธรรมชาติ/ชีวภาพ

ที่ต้องการเพิ่มเติม

- ขยายเครือข่าย
สร้างเวทีแลกเปลี่ยน
ขยายแนวคิด วิธีการ ให้ชุมชนเป็นผู้ปฏิบัติ
- การแสวงหาแนวร่วมที่มีกิจกรรมคล้ายกัน

7. หน่วยงานภายนอกที่มีผลกระทบทั้งบวกและลบต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน

หน่วยงาน	ผลกระทบ (+)/(-)	อย่างไร
โครงการพระราชดำริ	(+)	ฟื้นฟูป่า ส่งเสริมอาชีพเชิงอนุรักษ์
สำนักงานปฏิรูปที่ดิน	(+)	จัดสรรที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย อ่างเก็บน้ำ
สำนักงานเกษตรอำเภอ	(+)	ให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดความเสียหาย จากภัยธรรมชาติ ให้ความรู้ด้านการเกษตร
	(-)	มีความล่าช้าในการให้ความช่วยเหลือ
ประมง	(+)	สนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ปลา
กรมพัฒนาที่ดิน	(+)	ส่งเสริม/สนับสนุนการตรวจดินและปุ๋ย หัวเชื้อ
ศูนย์วิจัยพืชไร่ (สวพ.1)	(+)	ส่งเสริมและดูแลด้านการปลูกพืช
อป.	(-)	ทำลายทรัพยากร

9. สรุปการเรียนรู้เพื่อความยั่งยืนของการจัดการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ

- สร้างเครือข่าย
- สนับสนุนให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยน เรียนรู้
- การจัดการอย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง
- การจัดการความรู้
- การเสริมสร้างสมรรถนะ

ภาคผนวก 1: กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง แนวทางการจัดการและการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนภายใต้
หลักการเศรษฐกิจพอเพียง

วันพฤหัสบดีที่ 8 มีนาคม 2550

ณ ห้องประชุม นคร ณ ลำปาง ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

08.30-09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00-09.15 น.	เปิดการประชุม: วัตถุประสงค์และความคาดหวัง โดย อาจารย์พฤกษ์ ยิบมันตะสิริ
09.15-10.00 น.	การบรรยาย เรื่อง “บทเรียนและสะท้อนการทำงานด้านการจัดการและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ” โดย นางสาว บุศรา ลิ้มนิรันดร์กุล
10.00-10.20 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.20-11.00 น.	การนำเสนอของตัวแทนกลุ่มในพื้นที่ศึกษา เรื่อง ความสำเร็จของงานอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพในพื้นที่ของกลุ่มต่างๆ อย่างสังเขป (กลุ่มละ 10 นาที)
11.00-12.00 น.	แบ่งกลุ่มอภิปราย หัวข้อ <ol style="list-style-type: none">1. ความเป็นประโยชน์ของความหลากหลายชีวภาพ(ทางเกษตร): ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม2. ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารและรายได้3. การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความหลากหลายชีวภาพ(ทางเกษตร)<ul style="list-style-type: none">- การพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชน4. การเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรและองค์กรด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์5. บทบาท หน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นต่อการจัดการความหลากหลายชีวภาพ (ทางเกษตร)6. การรณรงค์และการสร้างความตระหนักในวงกว้างด้านความหลากหลายชีวภาพ(ทางเกษตร) กับวิถีชีวิตของชุมชน<ul style="list-style-type: none">- การมีส่วนร่วมในการทำงาน- การพัฒนาการทำงานในรูปแบบเครือข่าย7. หน่วยงานภายนอกที่มีผลกระทบทั้งบวกและลบต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	แบ่งกลุ่มอภิปราย (ต่อ)
14.00-14.15 น.	สรุปผลพร้อมเตรียมการนำเสนอ
14.15-14.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.30-15.30 น.	นำเสนอผลและการอภิปราย

15.30-16.00 น. การวางแผนเตรียมการสำหรับการศึกษาดูงานในพื้นที่ (วันที่ 23-24 มีนาคม 2550)
ปิดการประชุม

กำหนดการดูงานนอกสถานที่

เรื่อง การจัดการและการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนในเขตลุ่มน้ำสาขาแม่ปิง
จ. เชียงใหม่ วันที่ 23-24 มีนาคม 2550

วันและเวลา	เนื้อหา
วันที่ 23 มีนาคม 2550	
ภาคเช้า	
08.00-08.30	ลงทะเบียนและเปิดการประชุม โดย พระครูสมุห์หิวีเชียร คุณธัมโม ประสบการณ์จากการวางแผนจัดการและอนุรักษ์ความหลากหลายชีวภาพป่าแม่แฝก ใหม่ โดย พระครูสมุห์หิวีเชียร คุณธัมโม
08.30-10.30	อาหารว่าง แลกเปลี่ยนประสบการณ์
10.30-10.45	การจัดการของชุมชนของผู้รู้ในการใช้ทรัพยากรป่า โดย นายพัฒนทวี ไชยวงศ์
12.45-13.45	กิจกรรมเยาวชนอนุรักษ์ป่าแม่แฝกใหม่ โดย นางเกียงคำ คำววิ
ภาคบ่าย	
13.45-15.00	ดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดการทรัพยากรป่าในพื้นที่ที่ชุมชนมีระบบการผลิตเกษตรแบบเข้มข้น ณ.พื้นที่อนุรักษ์ป่าแม่แฝกใหม่ อ. สันทราย จ. เชียงใหม่
15.30-17.30	การจัดการทรัพยากรป่าในพื้นที่ที่ชุมชนมีระบบการผลิตเกษตรแบบเข้มข้น บ้านหนองมะจับ ป่าแม่แฝก อ. สันทราย จ. เชียงใหม่
วันที่ 24 มีนาคม 2550	
ภาคเช้า	
08.00-11.00	ดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าในพื้นที่เกษตรในเขตต้นน้ำ ณ.พื้นที่ บ้านภูดิน ต.แม่หอพระ อ.แม่แตง จ. เชียงใหม่
11.00-13.00	เดินทางจาก อ.แม่แตง ไปที่ อ. ดอยสะเก็ด จ. เชียงใหม่ และรับประทานอาหาร กลางวัน
ภาคบ่าย	
13.00-15.00	วิทยากรบรรยาย การจัดการทรัพยากรเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรป่าในพื้นที่ป่า เขตต้นน้ำ
15.00-15.45	ประมวลแนวทางและสรุปทเรียน

ภาคผนวก 2: แบบประเมินผล

แบบประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การขยายผลการเรียนรู้การจัดการ และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพสู่เศรษฐกิจพอเพียง” วันพฤหัสบดีที่ 8 มีนาคม 2550 ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
--

คำชี้แจง;

1. แบบประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ จัดทำขึ้นเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการ และประเมินผลสำเร็จของการจัดงาน จึงใคร่ขอให้ท่านกรอกข้อมูลและให้คะแนนในใบประเมินตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน
2. แบบประเมินผลชุดนี้ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประเมิน ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และ ส่วนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1: ข้อมูลผู้ประเมิน

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ 25-35 ปี 36-45 ปี 46-55 ปี >55 ปี
- หน่วยงาน/กลุ่มองค์กร ภาคประชาชน กลุ่ม/องค์กร อบต. ส่วนราชการ

ส่วนที่ 2: ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	ควรปรับปรุง
1. ความรู้					
1.1 ก่อนเข้าร่วมการประชุมท่านมีความรู้ในเรื่องนี้ระดับใด					
1.2 ภายหลังจากการประชุมท่านมีความรู้ในเรื่องนี้ระดับใด					
2. เนื้อหา และวิทยากร					
2.1 เนื้อหาของการประชุมสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของท่าน					
2.2 ความเป็นประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการต่อการจัดการด้านความหลากหลายชีวภาพของชุมชน					
2.3 ความเป็นประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการต่อการวางแผนการจัดการด้านความหลากหลายชีวภาพของชุมชน					
2.4 ความเป็นประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการต่อการขยายเครือข่ายการเรียนรู้การจัดการด้านความหลากหลายชีวภาพของชุมชน					

2.5 ความเหมาะสมของระยะเวลาในการประชุม					
2.6 ความพร้อมใช้งานของโสตทัศนอุปกรณ์					
หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	ควรปรับปรุง
2.7 เอกสารประกอบการบรรยาย					
2.8 ความเหมาะสมของวิทยากร (ความรู้, ประสบการณ์)					
2.9 การตรงต่อเวลา					
2.10 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้					
2.11 การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น					
2.12 ตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น					
2.13 การใช้สื่อเหมาะสมกับการประชุมเชิงปฏิบัติการ					
3. สถานที่					
3.1 ความเหมาะสมของสถานที่จัดประชุม					
3.2 ความเหมาะสมของการให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม และอาหารว่าง					
3.3 ความเหมาะสมของสถานที่พักผ่อน					
3.4 ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ					
4. เจ้าหน้าที่จัดงาน					
4.1 การประสานงานของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการประชุม					
4.2 การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการประชุม					
5. สรุป					
โดยรวมท่านมีความพึงพอใจในการประชุมครั้งนี้ ระดับใด					

ส่วนที่ 3: ข้อควรปรับปรุง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีสิ่งใดควรปรับปรุง

3.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ภาคผนวก 3: รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กร	ที่อยู่	โทรศัพท์
1	นาย คณิต ธนธรรมเจริญ	ฝ่ายศึกษาและพัฒนาป่าไม้	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	081-8842013
2	น.ส. ศรีนทิพย์ พรหมคำทิพย์			081-3869723
3	นาง อภิญญา ชุตะ			081-7849348
4	นาง มณฑิยา บุญช้างเผือก			087-1852426
5	น.ส. พรรณวารีย์ อุ่นธง	อบต. แม่แฝก	ต.แม่แฝก อ.สันทราย	053-849601
6	อ.จรัส วงศ์กิติ	เครือข่ายองค์กรชุมชน	ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย	089-999814
7	นาย อำนาจ จันท์ธา	เครือข่ายองค์กรชุมชน	ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย	089-1567781
8	นาย ทศพล พรประทุม	สารวัตรกำนัน	150 หมู่ 10 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย	053-848956
9	นาย บุญเพ็ญ คำจม	ผู้ช่วยกำนัน	56 หมู่ 10 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย	084-6107318
10	พระครูสมุห์วิเชียร คุณธมฺโม	เครือข่ายองค์กรชุมชน	วัดเจติย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่	
11	นาย สว่าง จอมศักดิ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6	295 ม.6 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย	081-5301752
12	นาย มงคล จิตตะ	กลุ่มเกษตร	175 ม.9 ต.แม่หอพระ อ.แม่แตง	089-9532414
13	นาย เล็ก ไชยประเสริฐ	ประธานป่าชุมชน	44 ม.9 ต.แม่หอพระ อ.แม่แตง	081-0200508
14	นาย บรรจบ เรือนสุภา	กลุ่มธนาคารอาหารชุมชน	131 ม.9 ต.แม่หอพระ อ.แม่แตง	081-0358053
15	นาย คำปิง ดวงดี	ผู้ใหญ่บ้านป่าสักงาม	102 ม.1 ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด	086-1903655
16	นาย ถนอม ใจระวัง	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม	141/1 ม.1 ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด	081-7469749
17	นาย จำนงค์ บัวไพจิตร	กลุ่มจักสาน	146/1 ม.1 ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด	087-1843094
18	นาย สุชาติ ยาวิละ	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม	99/3 ม.1 ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด	
19	นาย ไพโรจน์ บุญช้างเผือก	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม	146/1 ม.1 ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด	085-7078907
20	นาย สมศักดิ์ เกตุพรหม	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม	146/1 ม.1 ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด	089-2384586
21	นาย สมนึก บัวแก้วเกิด	กลุ่มพิทักษ์ป่าบ้านป่าสักงาม	146/1 ม.1 ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด	